

«КАЛІ ГАВОРКА ІДЗЕ ПРА БУДУЧЫНІЮ КРАІНЫ,

Педагог — ключавая фігура

— **Андрэй Іванавіч, які са складнікаў якасці адукацыі вы лічыце найважнейшым?**

— Падрыхтоўка будучага настаўніка. Сёлета ў нас у гэтым плане прадбачацца сур'ёзныя змены — павялічваецца набор на педагогічныя спецыяльнасці практычна на тысячу будучых нашых абітурыентаў і плануем набраць каля шасці тысяч першакурснікаў, якія, спадзяюся, у недалёкай будучыні прыйдуць у школы і стануць настаўнікамі: пачатковых класаў, прадметнікамі, педагогамі сацыяльнымі і педагогамі-псіхолагамі, гэта значыць тымі людзьмі, каму мы зможам даверыць нашых дзяцей. Каб так і было, мы правялі дастаткова сур'ёзную работу па карэкціроўцы і ўдасканаленні адукацыйных праграм. Ужо з першага верасня 2023/2024 навучальнага года нашы будучыя настаўнікі пачалі вучыцца па новым адукацыйным стандарце, па новых праграмах.

— **Што ў іх прынцыпова новага?**

— Першае і самае важнае тое, што для ўсіх студэнтаў — будучых педагогаў практыкаарыентаванасць і праходжанне адпаведных практык пачынаецца ўжо з першага курса. Гэта дазваляе ім на старце навучання адчуць, што такое прафесія педагога. Другое — абсалютна кожны будучы настаўнік сёння мае ў вучэбнай праграме блок па інклюзіўнай адукацыі, незалежна ад таго, рыхтуем мы дэфектолага, выкладчыка фізікі або інфарматыкі. Блок інклюзіўнай адукацыі ўжо ўключаны ў праграму і з'яўляецца абавязковым дзяржаўным кампанентам.

— **Сёння гэта важна?**

— Колькасць асаблівых дзяцей, якія маюць патрэбу ў спецыяльных метадах навучання ў нас, па жаль, расце. Сёння такіх дзяцей да 7 працэнтаў ад усіх навучэнцаў. У кожнай школе. І складанасць у працэсе іх навучання павялічваецца. Мы ўсведамляем, з якімі цяжкасцямі сустрэнуцца ў школе педагогі. Новая ж праграма дазваляе нам з упэўненасцю глядзець у будучыню і ведаць, што праз чатыры гады кожны выпусканы з універсітэта настаўнік будзе валодаць як інклюзіўнай культурай, так і метадыкамі работы з асаблівымі дзецьмі. Прычым на высокім прафесійным узроўні.

Быць настаўнікам — гэта талент

— **Прафесія педагога не займае першыя радкі ў рэйтынгу папулярнасці сярод абітурыентаў...**

— Стараемся прыцягнуць у гэтую прафесію моладзь.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Прычым моладзь таленавітую. З гэтай мэтай працягваем траекторыю прытоку адораных дзяцей у настаўніцкую прафесію. Сёлета, напрыклад, выпускнікі Нацыянальнага дзіцячага тэхнапарка, якія атрымалі адпаведную рэкамендацыю наглядальнага савета, без іспытаў змогуць паступіць на педагогічныя спецыяльнасці. Гэта сапраўды таленавітыя юнакі і дзяўчаты, якія паспяхова прайшлі не адну адукацыйную змену. Мы чакаем іх і бачым не толькі высокакваліфікаванымі кадрамі для рэальнага сектара эканомікі, але і для сістэмы адукацыі.

Працягваем таксама набор медальістаў на педагогічныя спецыяльнасці, без іспытаў. Пашыраем сетку педагогічных класаў. Сёлета ў такіх класах вучыліся восем з паловай тысячы школьнікаў, прычым кожны трэці з іх сваёй будучай прафесіяй выбірае прафесію педагога. Мы чакаем, што менавіта гэтыя дзеці — медальісты, выпускнікі педагогічных класаў, нацыянальнага тэхнапарка — і складуць касцюк тых, хто справай свайго жыцця вызначыць настаўніцкую працу.

Акрамя таго, вядзецца вялікая выхаваўчая работа. Яна накіравана на тое, каб сённяшні школьнік убіраў і павягу да сваіх педагогаў, і любоў да гэтай прафесіі настолькі, каб свядома выбіраць яе. Тут, вядома, вялікую ролю іграе і асабісты прыклад педагога. Вынікі таго камбінаванага падыходу ўжо ўражваюць: літаральна два гады таму колькасць дзяцей, якія паступілі на дзённую бюджэтную форму адукацыі ў БДПУ імя М. Танка з ліку медальістаў, выпускнікоў педагогічных класаў, была прыкладна 30–35 працэнтаў, а ў мінулым годзе іх ужо палова: кожны другі студэнт першага курса педагогічнага ўніверсітэта альбо медальіст, альбо выпускнік педкласа. У гэтым годзе з улікам павялічаных лічбаў набору мы павысілі планку да 60 працэнтаў.

Галоўны памочнік

— **Кнігі і падручнікі пераходзіць на першыя радкі галоўнымі памочнікамі навучэнцаў, студэнтаў, педагогаў. Якая сітуацыя з навучальнай літаратурай? З якой перыядычнасцю выдаюць ці перавыдаюць падручнікі?**

— Навучальныя праграмы і дапаможнікі якраз і з'яўляюцца другім важным

кірункам забеспячэння якасці адукацыйнага працэсу. У 2021 годзе мы ўпершыню завяршылі выданне нацыянальнай лінейкі навучальных дапаможнікаў для ўсяго курса агульнаадукацыйнай школы. І з таго ж года распачалі працэс іх перавыдання. Ніякіх глабальных змен не было — апрацоўвалі, дашліфоўвалі тыя падручнікі, што ўжо былі, а гэта больш за 220 навучальных дапаможнікаў.

Паўтара года таму мы правялі глыбокі аналіз існуючай вучэбнай літаратуры. І ён паказаў, што сур'ёзнай перапрацоўкі патрабуюць толькі пяць навучальных дапаможнікаў. У гэтым годзе мы заканчваем іх перавыданне. Яшчэ 60 дапаможнікаў плануем перавыдаць у найбліжэйшыя два гады.

— **Якім у ідэале павінен быць школьны падручнік — для вучняў, іх настаўнікаў і бацькоў?**

— Даступныя тэксты і добры метадычны апарат — каб матэрыял добра засвойваўся і быў цікавы дзецям. З іншага боку, мы істотна пашыраем і ўзмацняем выхаваўчы патэнцыял падручніка. Як гэта робім? Возьмем самае простае — чытанку. Дзіця вучыць літары і бачыць, што літара «Б» — гэта Беларусь, літара «Р» — Радзіма, літара «М» — маці. Ужо няма банана, маліны ці рака. Мы фактычна вяртаемся да тых вытокаў, якія былі ў савецкі час. Пагадзіцеся, лепшых за тагачасныя падручнікі ў выхаваўчым плане не было.

Не толькі ў чытанкі, але і ў навучальныя дапаможнікі па прыродазнаўчанавуковых дысцыплінах мы таксама ўносім сур'ёзны выхаваўчы патэнцыял, які фарміруе гонар за нашу краіну, нашу эканоміку, прамысловасць, сельскую гаспадарку, сацыяльную сферу. Усё гэта ідзе як праз адпаведныя заданні, так і праз тэксты заданняў.

— **Гучаць думкі, ад бацькоў у першую чаргу, што цяперашнія праграмы для школьнікаў даволі складаныя...**

— На сёння адукацыйная праграма абсалютна адпавядае сучаснасці і спрашчае яе не трэба. А вось яе форму і даступнасць, згодны, неабходна паляпшаць. І мы гэта робім. Важнай падзеяй стане выхад у жніўні ў свет навучальнага дапаможніка па гісторыі Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі для 10 класаў. Гэтая вялікая навацыя закрывае ўсе школы нашай краіны: з 1 верасня

дзесяцікласнікі будуць вывучаць не два вучэбныя прадметы — гісторыю Беларусі і сусветную гісторыю, а адзін курс — гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі. Гэта навучальны дапаможнік новага пакалення, той падручнік, які хочацца чытаць кожны дзень, не адрываючыся, з вялікай цікавасцю. Там расставлены акцэнт на тых гістарычных момантах, якія па-сапраўднаму павінен ведаць кожны грамадзянін, кожны патрыёт сваёй краіны, ведаць і ганарыцца імі.

Справядліва і празрыста

— **Ідзе самая напружаная для школьнікаў і абітурыентаў пара. Ужо прайшлі цэнтралізаваныя іспыты, наперадзе — наступная кампанія. Як усё праходзіць сёлета?**

— Школьнікі другі год здаюць цэнтралізаваныя экзамены. З першага разу, першага года, магчыма, атрымалася не ўсё так гладка, як задумвалася. Але гэта нармальны працэс, бо пераход на прынцыпова новую форму вынікавай атэстацыі за курс агульнаадукацыйнай школы — сур'ёзная сістэмная работа, якая і была праведзена. І яе вынікі заўважваліся на нарадзе ў кіраўніка дзяржавы.

Што мы маем сёння? Уз'яўненасць у правільным выбары. Мы прыбралі пытанні, якія былі прыдуманы, што называецца, наўздагад, і цалкам прывялі тэставыя заданні ў адпаведнасць са школьнай праграмай. Такім чынам, выпускнікоў не чакалі сюрпрызы ў выглядзе ўскладненых задач, якія не ўваходзяць у школьную праграму, і гэтак далей. Гэта адзначаюць і самі выпускнікі — сёлета і на рэпетыцыйным экзамене, і на цэнтралізаваным тэсціраванні пытанні адпавядаюць таму, што яны вывучалі ў школе. Гэта было прынцыповае пацвярджэнне Прэзідэнта, і мы яго выканалі.

Яшчэ адзін важны аспект — справядлівасць. Усе выпускнікі 11 класаў знаходзяцца ў аднолькавых, з пункту гледжання аб'ектыўнасці ацэнкі іх ведаў, умовах. Для нас гэта прынцыповы момант, і менавіта таму мы вядзем сур'ёзную, нават жорсткую работу, каб не было ні аднаго парушэння з боку тых, хто экзаменуецца: наяўнасць пры сабе мабільнага тэлефона, выкарыстанне шпарталака або іншай дапамогі збоку. Важна, каб не толькі кожны выпускнік, але і яго бацькі былі ўпэўнены ў тым, што ўсе дзеці, а не толькі яго дзіця, знаходзяцца ў аднолькавых умовах. Важна яшчэ гэта і таму, што вынік цэнтралізаванага экзамену можа быць скарыстаны і пры паступленні ва ўніверсітэт.

Умець прымяніць

— **Вядома, што ў 2023 годзе было праведзена нацыянальнае даследа-**

ванне якасці адукацыі. Калі можна, крыху падрабязнасцяў: яго мэты, задачы, вынікі.

— Асноўнай мэтай была ацэнка функцыянальнай адукаванасці навучэнцаў. У ходзе даследавання вызначалася, наколькі сённяшнія юнакі і дзяўчаты гатовы да дарослага жыцця, вырашэння рэальных жыццёвых праблем з выкарыстаннем тых ведаў і ўменняў, якія яны атрымалі ва ўстановах адукацыі. Адзначу, што даследаванне не замяняе якасную сістэматычную ацэнку адукацыйных дасягненняў, а праводзіцца нараўне з ёю.

Функцыянальнай адукаванасці мы ўдзяляем вялікую ўвагу і разглядаем яе больш як элемент павышэння ўзроўню якасці адукацыі, чым як асобны элемент навучання. Яна будзе праходзіць чырвонай ніткай праз увесь агульнаадукацыйны працэс у школах — кожны навучэнец павінен вывучыць і ведаць пэўныя законы фізікі, хіміі, матэматыкі і ўмець прымяняць іх для вырашэння тых ці іншых практычных задач, з якімі ён абавязкова ў жыцці сутыкнецца. Нахай гэта будзе ў каледжы, універсітэце ці на першым працоўным месцы.

Яшчэ адна траекторыя, якая не замяняе адукацыйны працэс, але надае яму асаблівы імпульс і спрыяе павышэнню ўзроўню адукацыі, — алімпіядны рух. Мы плануем развіваць яго і надалей. Нашы школьнікі і сёння паказваюць высокія вынікі на міжнародных спаборніцтвах: восем з дзесяці вяртаюцца адтуль з медалямі. Але ёсць яшчэ вялікі патэнцыял, які можна і трэба раскрыць. Для гэтага з 1 верасня 2024 года мы запустым элементы круглагадовай завочнай алімпіяды, каб свае сілы і здольнасці магло правесці абсалютна любое дзіця з любога кутка Беларусі. Паралельна рывалуюць найлепшых педагогаў, якія будуць праводзіць навучанне як настаўнікаў, якія займаюцца падрыхтоўкай хлопчыкаў і дзяўчынак да алімпіяднага руху, так і саміх дзяцей. Думаю, аб'яднанне такой дыстанцыйнай алімпіяды з вочнымі зборамі хлопчыкаў і дзяўчынак і інтэнсівамі па іх рабоце перад выездам на заключны этап рэспубліканскіх спаборніцтваў або на міжнародныя этапы дасць яшчэ больш высокі паказчык.

Уласна, нічога новага мы не вынайшлі — такія формы выкарыстоўваліся ў савецкі час, яны захаваліся па цяперашні час у Расіі і Кітаі. Некаторыя элементы праводзіліся і ў нас. Сёння мы проста выводзім гэтую дзейнасць на прынцыпова новы, сістэмны ўзровень.

Працоўны клас — гэта гучыць ганарова

— **Сёння кіраўнік дзяржавы арыентуе на выра-**

шэнне кадравых праблем у прамысловасці. Адно з яго патрабаванняў — падняць прэстыж працоўных прафесій.

— У гэтым кірунку мы працуем вельмі актыўна. З кожным годам павялічваецца колькасць дзяцей, якія паступаюць у каледжы на бюджэтную форму атрымання адукацыі пасля 9 класаў. Ці ёсць зрухі? Ёсць. Сёння мы практычна выйшлі на лічбу, калі кожны другі выпускнік дзявятага класа выбірае шлях у каледж. Літаральна 2-3 гады таму такі выбар рабіў толькі кожны трэці выпускнік базавай школы.

Ёсць некалькі прычын развіцця менавіта ў гэты бок. Па-першае, маладыя людзі сталі больш свядома рабіць свой выбар. Па-другое, іх прыцягваюць умовы, якія створаны сёння ў каледжах. Нам удалося стварыць 52 цэнтры кампетэнцый, больш за тое, там пастаянна абнаўляецца матэрыяльна-тэхнічная база. Дзеці праходзяць падрыхтоўку на сучасным абсталяванні, якое сёння ёсць нават не на кожнай вытворчасці. Па сутнасці, там рыхтуюць кадры заўтрашняга дня. Ці трэба казаць аб тым, наколькі будзе запатрабаваны такі спецыяліст на вытворчасці?..

І потым, цяперашні абітурыент вельмі прагматычны. Ён глядзіць не толькі на тое, куды хоча паступаць і якую спецыяльнасць атрымаць, — ён хоча зразумець, дзе ён будзе працаваць. У гэтым плане моладзь, якая паступае ў каледж і атрымлівае рабочую прафесію, чакаюць вялікія перспектывы. Калі спецыяліст запатрабаваны, для яго і прывабныя ўмовы працы ствараюць, і заробак годны прапаноўваюць. Шмат плюсоў, таму траекторыю паступлення ў каледжы пасля дзявятага класа мы, вядома, будзем развіваць.

Для тых, хто ўсё ж вырашае застацца ў школе, прапаноўваецца некалькі вектараў: навучанне ў профільным або базавым класе. Калі казаць аб апошнім, то навучэнцы такіх класаў разам з атэстатам атрымліваюць і працоўную прафесію, якой яны вучацца на базе каледжаў, а па заканчэнні здаюць кваліфікацыйны экзамен. Перад такім выпускніком адкрываюцца адразу тры шляхі: ён можа прадоўжыць адукацыю ў ВНУ, каледжы або адразу працаўладкавацца.

Скажу больш: магчыма, атрымаць працоўную прафесію сёння маюць і студэнты ВНУ ў рамках студатрадаўскага руху, якія навучаюцца на інжынерных спецыяльнасцях. Пагадзіцеся, калі архітэктар разумее працу праба, калі ведае, як працуе плітчнік і гэтак далей, — усё гэта толькі ў плюс і яму, і агульнай справе.

Яшчэ адзін важны аспект павышэння прэстыжу работы прафесіі — конкурсы